

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

DECYZJE

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2021/736

z dnia 4 maja 2021 r.

zezwalająca Polsce na udzielanie pozwoleń na produkty biobójcze składające się z azotu wytwarzanego *in situ* w celu ochrony dziedzictwa kulturowego

(notyfikowana jako dokument nr C(2021) 3014)

(Jedynie tekst w języku polskim jest autentyczny)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 55 ust. 3,

po zasięgnięciu opinii Stałego Komitetu ds. Produktów Biobójczych,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Załącznik I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 zawiera wykaz substancji czynnych o korzystniejszym profilu dla środowiska bądź zdrowia ludzi lub zwierząt. Produkty zawierające te substancje czynne mogą zatem uzyskać pozwolenie w ramach procedury uproszczonej. Azot figuruje w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 z zastrzeżeniem, że jest on wyłącznie do użytku w ograniczonych ilościach w pojemnikach gotowych do użycia.
- (2) Na mocy art. 86 rozporządzenia (UE) nr 528/2012 azot jest zatwierdzony jako substancja czynna przeznaczona do stosowania w produktach biobójczych należących do grupy produktowej 18 „insektycydy” ⁽²⁾. Zatwierdzone produkty biobójcze składające się z azotu uzyskały pozwolenie w szeregu państw członkowskich i są dostarczane w butlach gazowych ⁽³⁾.
- (3) Azot można również wytwarzać *in situ* z powietrza atmosferycznego. Azot wytwarzany *in situ* nie jest obecnie zatwierdzony do stosowania w Unii i nie jest wymieniony w załączniku I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 ani umieszczony w wykazie substancji czynnych włączonych do programu przeglądu istniejących substancji czynnych w produktach biobójczych w załączniku II do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1062/2014 ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. L 167 z 27.6.2012, s. 1.

⁽²⁾ Dyrektywa Komisji 2009/89/WE z dnia 30 lipca 2009 r. zmieniająca dyrektywę 98/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w celu włączenia azotu jako substancji czynnej do załącznika I do tej dyrektywy (Dz.U. L 199 z 31.7.2009, s. 19).

⁽³⁾ Wykaz produktów, które uzyskały pozwolenie, jest dostępny na stronie: <https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products>.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1062/2014 z dnia 4 sierpnia 2014 r. w sprawie programu pracy, którego celem jest systematyczne badanie wszystkich istniejących substancji czynnych zawartych w produktach biobójczych, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 (Dz.U. L 294 z 10.10.2014, s. 1).

- (4) Zgodnie z art. 55 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 528/2012 w dniu 26 listopada 2020 r. Polska przedłożyła Komisji wniosek o odstępstwo od art. 19 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia, w którym to wniosku zwróciła się o zezwolenie na udzielanie pozwoleń na produkty biobójcze składające się z azotu wytwarzanego *in situ* z powietrza atmosferycznego w celu ochrony dziedzictwa kulturowego („wniosek”).
- (5) Wiele organizmów szkodliwych, od owadów po mikroorganizmy, może niszczyć dziedzictwo kulturowe. Występowanie tych organizmów nie tylko może prowadzić do utraty danego dobra kultury, lecz również grozi rozprzestrzenieniem się tych organizmów na inne obiekty znajdujące się w pobliżu. Bez odpowiednich zabiegów obiekty mogą zostać nieodwracalnie uszkodzone, co naraża dziedzictwo kulturowe na znaczne ryzyko.
- (6) Azot wytwarzany *in situ* wykorzystuje się do stworzenia kontrolowanej atmosfery o bardzo niskim stężeniu tlenu (anoksja) w stałych lub tymczasowych szczelnych namiotach lub komorach przeznaczonych do zwalczania organizmów szkodliwych występujących na obiektach dziedzictwa kulturowego. Azot jest oddzielany od powietrza atmosferycznego i jest pompowany do specjalnego namiotu lub komory, w których zawartość azotu zwiększa się do około 99 %, a wskutek tego tlen zostaje niemal całkowicie wyparty. Wilgotność azotu wpompowanego do miejsca zabiegu ustala się w zależności od wymogów dla danego obiektu poddawanego zabiegowi. Organizmy szkodliwe nie mogą przetrwać w warunkach stworzonych w namiocie lub komorze, w których odbywa się zabieg.
- (7) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Polskę stosowanie azotu wytwarzanego *in situ* wydaje się jedyną skuteczną techniką zwalczania organizmów szkodliwych, która może być wykorzystywana we wszystkich rodzajach materiałów i kombinacji materiałów występujących w instytucjach kultury bez niszczenia tych materiałów. Zabieg można przeprowadzać w temperaturze pokojowej, nie pozostawia on żadnych pozostałości na obiektach i może być przeprowadzany w muzeach i budynkach historycznych bez przemieszczania kolekcji.
- (8) Metoda anoksji, określana też jako metoda modyfikowanej lub kontrolowanej atmosfery, jest wymieniona w normie EN 16790:2016 „Konservacja dziedzictwa kulturowego – Kompleksowa metodyka postępowania ze skażeniami i zanieczyszczeniami biologicznymi (IPM) na potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego”, a azot jest opisany w tej normie jako „najczęściej stosowany” do wytworzenia anoksji.
- (9) Dostępne są inne techniki zwalczania organizmów szkodliwych, takie jak techniki wstrząsu cieplnego (wysokie lub niskie temperatury). Ponadto w tym celu można wykorzystać produkty biobójcze zawierające inne substancje czynne. Według Polski każda z tych technik ma jednak ograniczenia, jeśli chodzi o uszkodzenia, jakim mogą ulec niektóre materiały podczas zabiegu.
- (10) Zgodnie z informacjami zawartymi we wniosku procesy wstrząsu cieplnego (zabiegi mrożenia lub podgrzewania) mają niepożądany wpływ na szereg materiałów. Zabiegi niskotemperaturowe nie są odpowiednie dla wielu obiektów, w tym obrazów olejnych i akrylowych na płótnie, wczesnych materiałów fotograficznych, zwłaszcza płyt fotograficznych, oraz kombinacji drewna i metalu lub szkła. Ponadto obiekty trzeba przemieszczać do zamrażarek, ponieważ nie ma możliwości przeprowadzania zabiegów *in situ*, a zamrażarki mogą nie pomieścić dużych obiektów.
- (11) Zabiegi wysokotemperaturowe nie są odpowiednie dla niektórych materiałów, w tym wielu polimerów i wosków oraz obiektów etnograficznych zawierających skórę.
- (12) Jak stwierdzono we wniosku, inne substancje czynne są rzadko wykorzystywane w instytucjach kultury ze względu na ich profil zagrożenia. Po zabiegach z wykorzystaniem tych substancji pozostałości na poddanych zabiegom obiektach mogą być stopniowo uwalniane do środowiska, co stanowi ryzyko dla zdrowia ludzi. Ponadto substancje te mogą reagować z materiałami obiektów dziedzictwa, powodując nieodwracalne zmiany, zwłaszcza na ich powierzchni.
- (13) Zgodnie z informacjami zawartymi we wniosku stosowanie azotu w butlach nie stanowi właściwego rozwiązania zamiennego w przypadku instytucji kultury, ponieważ stwarza trudności praktyczne. Z uwagi na to, że butle mają ograniczoną pojemność, konieczne jest ich częste dowożenie i składowanie w oddzielnym magazynie. Zabiegi z wykorzystaniem azotu w butlach powodowałyby również wysokie koszty dla instytucji kultury.

- (14) Wymóg, aby w instytucjach kultury stosowano kilka różnych technik zwalczania organizmów szkodliwych – dostosowanych do poszczególnych materiałów i obiektów – zamiast stosować jedną technikę już znaną i odpowiednią do wszystkich materiałów, wiązały się z dodatkowymi kosztami dla instytucji kultury oraz utrudniały im osiągnięcie celu, jakim jest odchodzenie od stosowania bardziej niebezpiecznych substancji czynnych w swoim zintegrowanym zarządzaniu ochroną przed szkodnikami. Ponadto rezygnacja z obiektów i sprzętu, które pozyskano w celu wytwarzania anoksji na bazie azotu wytwarzanego *in situ*, stanowiłaby stratę z wcześniejszych inwestycji.
- (15) Dyskusje dotyczące ewentualnego odstępstwa na podstawie art. 55 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 528/2012 w odniesieniu do azotu wytwarzanego *in situ* odbyły się podczas kilku posiedzeń ⁽²⁾ grupy ekspertów Komisji z właściwych organów ds. produktów biobójczych w 2019 r.
- (16) Ponadto na prośbę Komisji, po pierwszym podobnym wniosku Austrii o odstępstwo dla produktów składających się z azotu wytworzonego *in situ*, Europejska Agencja Chemikaliów przeprowadziła konsultacje publiczne w sprawie tego wniosku, umożliwiając wszystkim zainteresowanym stronom przedstawienie swoich opinii. Znaczna większość z 1487 otrzymanych uwag była przychylna temu odstępstwu. Wielu uczestników przedstawiło wady dostępnych technik alternatywnych: zabiegi termiczne mogą uszkodzić niektóre materiały; przy stosowaniu innych substancji czynnych na artefaktach zostają toksyczne pozostałości, które są stopniowo uwalniane do środowiska; stosowanie azotu w butlach nie pozwala na kontrolę wilgotności względnej w miejscu zabiegu, która to kontrola jest konieczna przy zabiegach na niektórych materiałach.
- (17) Dwie międzynarodowe organizacje reprezentujące muzea i miejsca stanowiące dziedzictwo kulturowe – Międzynarodowa Rada Muzeów i Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków – wyraziły zamiar złożenia wniosku o włączenie azotu wytwarzanego *in situ* do załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012, co umożliwiłoby państwom członkowskim wydawanie pozwoleń na produkty składające się z azotu wytwarzanego *in situ* bez konieczności zastosowania odstępstwa zgodnie z art. 55 ust. 3 tego rozporządzenia. Przeprowadzenie oceny takiego wniosku, włączenie tej substancji do załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 i uzyskanie pozwoleń na produkt wymaga jednak czasu.
- (18) We wniosku wykazano, że obecnie w Polsce nie są dostępne żadne odpowiednie zamienniki, ponieważ wszystkie dostępne obecnie alternatywne techniki mają wady z powodu nieprzydatności do zabiegów na wszystkich materiałach albo trudności praktycznych.
- (19) W oparciu o wszystkie te argumenty należy stwierdzić, że azot wytwarzany *in situ* ma zasadnicze znaczenie dla ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce i że nie są dostępne odpowiednie zamienniki. Należy zatem zezwolić Polsce na udzielanie pozwoleń na udostępnianie na rynku i stosowanie produktów biobójczych składających się z azotu wytwarzanego *in situ* w celu ochrony dziedzictwa kulturowego.
- (20) Ewentualne włączenie azotu wytwarzanego *in situ* do załącznika I do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 oraz późniejsze udzielanie pozwoleń przez państwa członkowskie na produkty składające się z azotu wytwarzanego *in situ* wymaga czasu. Należy zatem zezwolić na odstępstwo na okres, który umożliwiłby zakończenie wymaganych procedur,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Do dnia 31 grudnia 2024 r. Polska może udzielać pozwoleń na udostępnianie na rynku i stosowanie produktów biobójczych składających się z azotu wytwarzanego *in situ* w celu ochrony dziedzictwa kulturowego.

⁽²⁾ 83., 84., 85. i 86. posiedzenie grupy ekspertów Komisji będących przedstawicielami właściwych organów państw członkowskich ds. wykonania rozporządzenia (UE) nr 528/2012. Posiedzenia te odbyły się odpowiednio w maju, w lipcu, we wrześniu i w listopadzie 2019 r. Protokoły tych posiedzeń są dostępne na stronie internetowej: https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Rzeczypospolitej Polskiej.

Sporządzono w Brukseli dnia 4 maja 2021 r.

W imieniu Komisji
Stella KYRIAKIDES
Członek Komisji
